

Темæ: « Винегрет у салат, æнæнизыхос ».

Дидактикон хъазт.

Нысантæ:

- Монологон ныхасы рæзтыл кусын.
- Архайын предметы тыххæй цыбырæй радзурын; пайда кæнын
- Грамматикон рæзтмæ гæсгæ алыхуызон хъуыдыйæдтæ.
- Ахуыркæнын сабиты, хъуыдыйæдтæ аразгæйæ, бæттæгтæ

«æмæ», «уымæнæмæ» - йæ пайда кæнын; пайда кæнын фæрсдзырдтæй: *галиуырдыгæй, бынæй, рахизырдыгæй* æ.а.д.

- Мыртæ *«хъ»* æмæ *«къ»* сыгъдæгдзурыныл кусын
- Сабитæм куыстуарзондзинады æнкъарæнтæ æвзæрын кæнын алы хуызы мадзæлттæй.

Рагагъоммæйы куыст:

Халсарты тыххæй сахуыр кæнын цыбыр æмдзæвгæтæ, уыци - уыцитæ.

Æрмæг: Иу сывæллон, цыма космæсæй æртахт, ахæмдарæсы;

Халсарты нывтæлыггондæй; кæрдтæ æмæ халсартæ винегретæн;

Раздарæнтæ алысабийæн дæр, къухсæрфæнтæ.

Ахуырынывæст

Хъ. Сабитæ, æрбалæуут - мамæмхæстæгдæр. Уынут,

чинæмæрбацыдуазагуаты?

Ацылæппунæмкосмосæйæртахт? Сузагæйкæнæм?

Истæмæйæхорзфенæм. Кæмæуæцыис?

1 с. Мæнæдынкъаффетт.

Уазæг. Къаф-фе-тт та цы у? (*Дæргъвæтиндзырдкæны*).

2 с. Райс печени.

Уазæг. Пе-че-ни цы у-у-у?

3 с. Мæнæдынкæрдо.

Уазæг. Цы у кæ-рр-д-о?

Хъ. Райс джитъри, уæдæ.

Уазæг. Дж-и-тъ-ри? Ц-ы у?

Хъ. Сабитæ, мæнæйæвинегретæйфæхынцæм. Винегрет хæрыс?

Винегрет цы у, уыйдæрнæ зоны. Радзурут - ма, цы у винегрет, цæмæйконд у? (*Винегрет искæнæмхалсартæй*).

- Цавæрхалсартæйскæнæмацы салат? (*Картоф, уырыдзы, къабуска, джитъри, цахæра, хъæдурæмæхъæдындзæй*).

Стъолылтæбагъыæппæтхалсартæдæр.

- Радзурутацыхалсартытыххæйнæуазæгæн: кæцы ран зайынц, уындæйæмæадмæгæсгæцавæрсты?

Ацаходынкæнутауазæгæнхалсартæйалкæщыйæдæр.

Сабитæйалчидæриухалсаррайсыйæкъухмæсемæдзурьуазæгæн, цавæрхалсар у, цыхуызæн, цы ад кæны, цавæрформæисхалсарæн, стæйкæцы ран зайы.

Хъомылгæнæгъæхъус дары сабитыныхасмæмæкæмхъæуа, уым сын æххуыскæны.

Хъ. Алщыдæррадзырдтамнæуазæгæнхалсартытыххæй. Бахъуыдысæкодта, цымæ?

Дидактикон хъазт «Равзархалсартæ».

Хъ. Стъолтылщылыггонднывтæис,
уыдонбаиукæнæмæравзархалсартæ.
Йæбынтæцыхалсарæнхæрæм,
уыйрайсстъолыгалиуфарсмæ,
йæсæртæцыхалсарæнхæрæм (*ома
зæххыуæлцъарис*), уый та – рахизфарсмæ.

Картоф – цъæххъæдындр;
быныхъæдындр – джитъри;
уырыдзы – пъамидор;
цæхæра – къабуска;
нуры – хъæдурæ.а.д.

*Хъомылгæнæгуазæгмæйæцæст доры, стæйсабитыæргомздахы,
уазæггæппуцыхалсартынывтææрæмбырдкодта, уыдонмæ.*

Хатдзæгскодтаæмæдарддæрбазон – базонтæйхъазыуазæгимæ.

Уазæгдзуаппкуы не ссара, уæд та йынаххуыскæныңсабитæ.

(Дзуаппæнравдисутхалсары ныв).

Базон – базон:

1. Дæсыфджынсæр – пæлæхсар.

У æртæхæйхæрзæхсад.

Æддæ - уæлæ – дæдарæс,

Дæкъабатæ – дыууадæс. (*Къабуска равдисын*).

2. Ирдрайсомынхастауымæлдзинад, тых,

Райдзастхуры каст та ахуырстауыйсырх. (*Пъамидор райсың*).

Хь. Абонайфастамæнауазæгхорззондзæн, халсартæцыстыæмæкæмзайыңц,
уый.

- Сбадугуæбынæттыæмæлæмбынæгбайхъусут. Æзуынбакаесдзынæнæмдзæвгæ:

« Халсартыхуым »

...Цопантынгтырныдта

Фæллоймаæдзух.

Фæллайыннæзыдта

Нæсабийыкъух.

Суанг азы кæронмæ

Нæбадтиæнцад.

Сæцæхæрадонмæ

Йæмадимæзылд.

Уым ас лæшпукъахта

Йæцыргъбелæймæр,

«Чысылхуымтæ - загъта,-

Ныссадзонæздæр».

Ныссагътаæмæдзы,

О, цасæрзад, цас:

Хъонтхора, уырыдзы,

Булкъ, джитыри, нас!

Изæртысæмхаста

Фæныкдонцæрдæг,

Бындарæй сын цагъта

Сæхæмпæлгæрдæг.

Йæкуыстæнынфæззæг.

Æрбахастамызд...

Нырфенæмнæхæдæг

Цопаныæнтыст...

(Айларты Чермен)

Хь.Сабитæ, кæсут - ма, цастыллæгæрзадЦопаныхуымты.

(Равдисыналыхуызонхалсартææмамауухаттбакæсынаемдзæвгæ).

Хь.Нырзондзыстутсымахдæр , сабитæ,

халсартæадæймаджыæнæниздзинадæнцыæххуысты, уый.

Хъæздыгстыалыхуызонвитаментæй. Иутæныннæцæстытæнæххуыскæнынц;

иннæтæ та, цæмæйхорзрæзæм; иннæтæорганизмæн низы

ныхмæтохкæнынмææххуыскæнынц.

Хъазт « Хæринаггæнæг »

Хь.Уæкбухтæныхсут, раздарæнтæбакæнут, кæрдтæрайсут.

Мæнæстьолылхалсартæ. Адонæйвинегретæнкæцытæхъæуынц,

уыдонманæуазæгæниухаттградзурут, стæйсæкардæйлыгкæндзыстутарæхстгай.

Уенгуылдзтæхъахъхъæнут. Лыггондхалсартæмæнæацыкæхцмæкалут.

(Стъолыл – кæхц).

Хъомылгæнæгсабитæмйæцæст дары æмæамоны,

куыдаивдæрлыгкæнынхъæуыхалсартæ,уый.

Кæронбæттæн.

Хь.Мæнæцырæсугъдæмæхæрзад винегрет скодтам! Ахæрут – маæмæзæгъут,

хæрзадрауаднæ винегрет?

Уазæг. Винегреты исбирæвитæминтæ. Мæзæрдæмæтынгфæцыдисуæ салат!

Нæхимæкуыæрцæуон, уæдæздæрмаæбинонтæнбацамондзынæн,

ахæмхæринагкуыдкæнгæ у, уый, æрмæстмынраттуткъабуска, картоф, уырыдзы,

цæхæра, хъæдындр, хъæдур*(ухаттмаравдисыхалсартæ).*

Ахæмхалсартæмахмæнæзайы.

(Сабитæхалсартæчыргъæдмæамбырдкодтой).

Хь.Иннахатт та кæндзыстæмдыргътæй салат.

Табуафси, æрцунæм! Ныр та хæрзбон.

Сабитæ афæндараст кодтой уазæджы.

